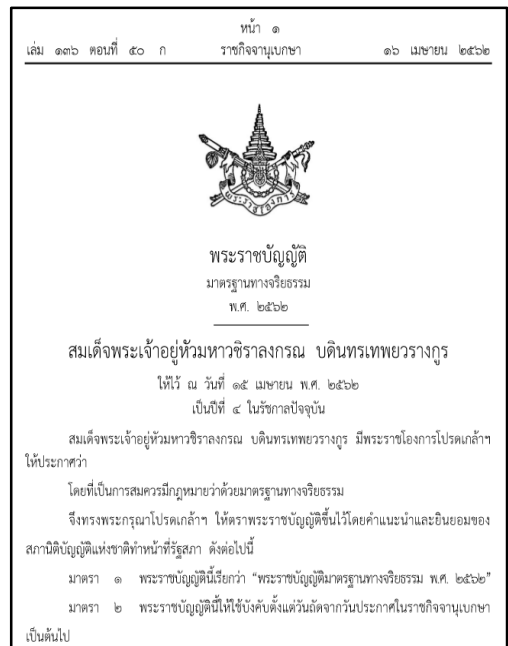

สรุปสาระความรู้

การอบรมหลักสูตร “การส่งเสริมการปฏิบัติงานตามมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรม” เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ณ ห้องประชุมกรมพัฒนาที่ดิน ชั้น ๒ จัดโดยกองการเจ้าหน้าที่ กรมพัฒนาที่ดิน

พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๖๒ เป็นกฎหมายที่วางหลักการเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมเพื่อเป็นแนวทางการจัดทำประมวลจริยธรรมขององค์กรกลางบริหารงานบุคคลประเภทต่าง ๆ และหน่วยงานของรัฐ ให้เป็นไปในมาตรฐานเดียวกันตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๖ วรรค ๓ บัญญัติให้ “รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมที่ได้กำหนดไว้” รวมถึงกำหนดให้มีกระบวนการรักษาจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ มาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อเสริมสร้างให้มีการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมอย่างเป็นรูปธรรม พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ มีสาระสำคัญ คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องมีการรักษาจริยธรรมไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมตามที่กฎหมายกำหนดและกำหนดกลไกการขับเคลื่อนจริยธรรมเพื่อให้กระบวนการรักษาจริยธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้มีการนำพฤติกรรมทางจริยธรรมไปใช้ในกระบวนการบริหารงานบุคคล ทำให้การประพฤติปฏิบัติตนและการรักษาจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละรายส่งผลกระทบต่อพิจารณาเรื่องต่าง ๆ เช่น การประเมินผลการปฏิบัติงาน การเลื่อนเงินเดือน การแต่งตั้ง ย้าย โอน เลื่อนหรือให้ออกจากราชการ ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารหน่วยงานของรัฐทุกคนที่ต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมจริยธรรม โดยกำกับดูแลให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและข้อกำหนดจริยธรรมในหน่วยงาน และเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนที่ต้องศึกษาทำความเข้าใจและรักษาจริยธรรม โดยปฏิบัติตามพฤติกรรมที่ควรกระทำ และหลีกเลี่ยงในพฤติกรรมที่ไม่ควรกระทำหรือมีประโยชน์ทับซ้อนในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ มาตรฐานทางจริยธรรมเจ้าหน้าที่ของรัฐจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีการรักษาจริยธรรมและมีพฤติกรรมที่เหมาะสม เช่น มีความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ ตั้งใจปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จ คำนึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว เป็นต้น เมื่อการทำงานของภาครัฐมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จะส่งผลให้ประชาชนได้รับการบริการที่รวดเร็ว ไม่ถูกเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ (๓ หมวด ๑ บทเฉพาะกาล รวม ๒๒ มาตรา) มีดังนี้ หมวด ๑ มาตรฐานทางจริยธรรมและประมวลจริยธรรม มาตรา ๕ – มาตรา ๗ หมวด ๒ คณะกรรมการมาตรฐานทางจริยธรรม มาตรา ๘ – มาตรา ๑๘ หมวด ๓ การรักษาจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ มาตรา ๑๙ – มาตรา ๒๐ และ บทเฉพาะกาล มาตรา ๒๑ – มาตรา ๒๒

หมวด ๑ มาตรฐานทางจริยธรรมและประมวลจริยธรรม

พระราชบัญญัติฯ กำหนดให้ “มาตรฐานทางจริยธรรม” คือ หลักเกณฑ์การประพฤติอย่างมีคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องประกอบไปด้วย ๑. ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ๒. ซื่อสัตย์สุจริตมีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่ ๓. กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ๔. คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ ๕. มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ๖. ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ และ ๗. ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ โดยมาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว องค์กรกลางบริหารงานบุคคลประเภทต่าง ๆ จะต้องนำไปใช้เป็นหลักสำคัญในการจัดทำประมวลจริยธรรม และใช้เป็นหลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติตนในการปฏิบัติงาน การตัดสินใจความถูกต้อง การปฏิบัติที่ควรหรือไม่ควรกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งจะทำให้ประมวลจริยธรรมที่จัดทำขึ้นมีความสอดคล้องและไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้ หน่วยงานรัฐอาจจัดทำ “ข้อกำหนดจริยธรรม” ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละหน่วยงานโดยคำนึงถึงสภาพปัญหาปัจจุบัน จริยธรรมที่เป็นสากลใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่รัฐในหน่วยงาน เพิ่มเติมจากประมวลจริยธรรม ซึ่งจะเป็นการลดความเสี่ยงด้านจริยธรรม และเป็นการป้องปรามไม่ให้เกิดการกระทำผิด รวมถึงให้มีการนำพฤติกรรมทางจริยธรรมไปใช้ในกระบวนการบริหารงานบุคคล เพื่อให้เจ้าหน้าที่รัฐมีสำนึกในหน้าที่ รักษาเกียรติและศักดิ์ศรีของเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อให้ประชาชนไว้วางใจต่อไป

หลักการตามมาตรฐานทางจริยธรรม ทั้ง ๗ ข้อ เจ้าหน้าที่รัฐสามารถศึกษาเพื่อพิจารณาว่า พฤติกรรมที่ควรกระทำหรือไม่ควรกระทำเป็นไปตามหลักการตามมาตรฐานทางจริยธรรมในข้อใด ดังนี้

มาตรฐานทางจริยธรรม	หลักการ
๑. ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ	❖ ส่งเสริม สนับสนุน และพิทักษ์รักษาสถาบันหลักของประเทศ โดยการรักษามูลประโยชน์ และชื่อเสียงของประเทศชาติ การปฏิบัติตามหลักศาสนา การเทิดทูนรักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ รวมทั้งปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย
๒. ซื่อสัตย์สุจริตมีจิตสำนึกที่ดี	❖ ปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมาตามกฎหมาย ตามทำนองคลองธรรม มีจิตสำนึกที่ดี โดยมีความสุจริตใจเป็นที่ตั้ง และมีความพร้อมรับการตรวจสอบและรับผลจากการกระทำของตน
๓. กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม	❖ กล้าตัดสินใจและยกย่องผู้ที่ทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม และกล้าแสดงความคิดเห็น คัดค้าน หรือเสนอให้มีการลงโทษ ผู้ที่ทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง รวมทั้งไม่ยอมกระทำในสิ่งที่ไม่เหมาะสม เพียงเพื่อรักษาประโยชน์หรือสถานภาพของตนเอง
๔. คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ	❖ คิดถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง มีความเสียสละ และมีจิตสาธารณะในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งไม่กระทำการอันมีลักษณะเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม
๕. มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน	❖ มุ่งมั่นอุทิศตนปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคิดถึงประโยชน์และความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรของรัฐ
๖. ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ	❖ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม ปราศจากอคติ และไม่เลือกปฏิบัติ โดยการใช้ความรู้สึก หรือความสัมพันธ์ส่วนตัวหรือเหตุผลของความแตกต่าง เช่น เชื้อชาติ ศาสนา เพศ อายุ สภาพ ร่างกาย สถานะทางเศรษฐกิจสังคม
๗. ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี และรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ	❖ ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตด้วยการรักษาเกียรติศักดิ์ของความเป็นข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ด้วยการเคารพกฎหมายและมีวินัย

หมวด ๒ คณะกรรมการมาตรฐานทางจริยธรรม

พระราชบัญญัติฯ กำหนดให้มีคณะกรรมการมาตรฐานทางจริยธรรม (ก.ม.จ.) ประกอบด้วยกรรมการทั้งสิ้น ๑๑ คน ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธาน และมีเลขาธิการ ก.พ. เป็นเลขานุการและกรรมการ เป็นต้น ซึ่งคณะกรรมการฯ เป็นกลไกระดับชาติ มีหน้าที่เสนอแนะนโยบายการขับเคลื่อนและส่งเสริมจริยธรรมภาครัฐ การดำเนินกระบวนการรักษาจริยธรรม รวมถึงมาตรการที่ใช้บังคับกรณีเจ้าหน้าที่รัฐมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ตลอดจนกำกับ ติดตาม ประเมินผล และ รายงานการดำเนินการต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้การขับเคลื่อนมาตรฐานทางจริยธรรมเกิดผลสำเร็จ อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

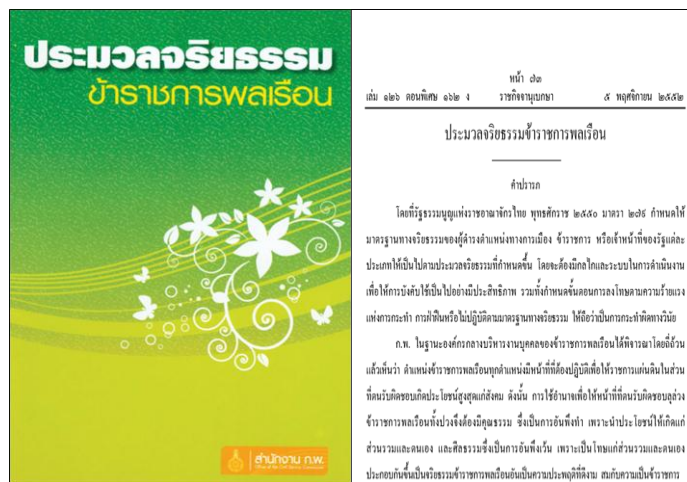
หมวด ๓ การรักษาจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ

พระราชบัญญัติฯ กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบการรักษาจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐทั้งในระดับ องค์กรกลางบริหารงานบุคคลหรือองค์กรที่มีหน้าที่จัดทำประมวลจริยธรรม และระดับหน่วยงาน ซึ่งมีหน้าที่ ขับเคลื่อนการรักษาจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

บทเฉพาะกาล

เป็นการกำหนดเพื่อให้ประมวลจริยธรรม กฎ ระเบียบ หรือหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐที่มีผลใช้บังคับอยู่เดิม ยังคงมีผลใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีการกำหนดหลักเกณฑ์จริยธรรมตามพระราชบัญญัตินี้ ปัจจุบันจึงปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๒

“ประมวลจริยธรรม” หมายถึง การรวบรวมแนวทางการประพฤติปฏิบัติตนในการเป็นข้าราชการที่ดี ทั้งนี้เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขแก่ส่วนรวมและตนเอง ซึ่งแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ควรกระทำและไม่ควรกระทำ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้กำหนดจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ๑๐ ประการ (ข้อ ๓ - ข้อ ๑๒) ที่ข้าราชการพลเรือนต้องยึดถือและปฏิบัติตามกรอบแนวทางจริยธรรม ดังนี้

ประการแรก “(ข้อ ๓) ต้องยึดมั่นในจริยธรรมและยืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม” ข้าราชการพลเรือน ต้องปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมอย่างตรงไปตรงมาและไม่หลีกเลี่ยง และหากพบการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรม ต้องรายงานการฝ่าฝืนนั้นพร้อมพยานหลักฐาน เพื่อดำเนินการต่อไป เป็นต้น

ประการที่สอง “(ข้อ ๔) ต้องมีจิตสำนึกที่ดีและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เสียสละ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้” ข้าราชการพลเรือน ต้องอุทิศตนให้กับการปฏิบัติงาน ละเว้นการกระทำที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย ใช้ดุลยพินิจปราศจากอคติ รับผิดชอบต่อสิ่งที่ผิดพลาดให้ความร่วมมือในการตรวจสอบเพื่อให้เกิดความโปร่งใส และงานที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต้องไม่สั่งงานผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยวาจา เป็นต้น

ประการที่สาม “(ข้อ ๕) ต้องแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ เหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน” ข้าราชการพลเรือน ต้องไม่นำเรื่องส่วนตัวหรือความสัมพันธ์ส่วนตัวมาใช้ประกอบการใช้ดุลยพินิจในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ทั้งยังไม่ควรใช้เวลาราชการทรัพย์สิน บุคลากร ของทางราชการเพื่อประโยชน์ของตนเองและผู้อื่น โดยให้ยึดถือประโยชน์ทางราชการเป็นหลักสำคัญ เป็นต้น

ประการที่สี่ “(ข้อ ๖) ต้องละเว้นจากการแสวงประโยชน์ที่มีขอบโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ และไม่กระทำการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม” ข้าราชการพลเรือน ต้องไม่อาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการ เรียก รับ หรือยอมรับของขวัญหรือประโยชน์อื่นใด ทั้งยังต้องไม่ปฏิบัติหน้าที่โดยใช้ตำแหน่งในการให้คุณให้โทษด้วยความอคติ เป็นต้น

ประการที่ห้า “(ข้อ ๗) ต้องเคารพและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย” ข้าราชการพลเรือน ต้องไม่ละเมิดรัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎ ข้อบังคับหรือมติคณะรัฐมนตรีที่ขอบด้วยกฎหมาย กรณีที่เห็นว่าคำสั่งผู้บังคับบัญชาไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ทักท้วงเป็นลายลักษณ์อักษร และเมื่อเกิดความผิดพลาดในการปฏิบัติหน้าที่ราชการต้องรีบแก้ไข และต้องไม่ยอมให้บุคคลอื่นอาศัยชื่อตนเองถือครองทรัพย์สินหรือใช้ชื่อบุคคลอื่นปกปิดทรัพย์สินของตน เป็นต้น

ประการที่หก “(ข้อ ๘) ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม เป็นกลางทางการเมือง ให้บริการแก่ประชาชนโดยมีอัธยาศัยที่ดี และไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม” ข้าราชการพลเรือน ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จ ไม่ละเลยหรือละเว้น ทั้งยังต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม ไม่เอื้อประโยชน์พิเศษแก่ผู้ใด เป็นต้น

ประการที่เจ็ด “(ข้อ ๙) ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการ” ข้าราชการพลเรือน ต้องให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง ไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง และไม่ใช้ข้อมูลที่อยู่ในความรับผิดชอบเอื้อประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น เป็นต้น

ประการที่แปด “(ข้อ ๑๐) ต้องมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษาคุณภาพและมาตรฐาน แห่งวิชาชีพโดยเคร่งครัด” ข้าราชการพลเรือน ต้องปฏิบัติงานโดยมุ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผล และปฏิบัติงานโดยใช้งบประมาณ ทรัพย์สินด้วยความประหยัด คุ่มค่า ทั้งยังต้องใช้ความรู้ความสามารถ ตามมาตรฐานวิชาชีพ เป็นต้น

ประการที่เก้า “(ข้อ ๑๑) ต้องยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข” ข้าราชการพลเรือน ต้องไม่แสดงการต่อต้านการปกครองระบอบประชาธิปไตย และต้องจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ เป็นต้น

ประการที่สุดท้าย “(ข้อ ๑๒) ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงตน รักษาชื่อเสียงภาพลักษณ์ ของทางราชการ” ข้าราชการพลเรือน ต้องไม่ละเมิดหลักศีลธรรมอันดี ศาสนา และประเพณีต่างๆ ผู้บังคับบัญชาต้องปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเที่ยงธรรม หน่วยงานและผู้บังคับบัญชาต้องยกย่อง ส่งเสริมผู้ใต้บังคับบัญชาที่ซื่อสัตย์ ผลงานดี มีความรู้ความสามารถ เป็นต้น

อ้างอิง : เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตรฯ ของนางสาวดวงดาว คล้ายปาน และนายบากบั่น แสงประทุม วิทยากรจากศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม สำนักงาน ก.พ.

นายภาคภูมิ รัตนไสวงค์
นิติกรปฏิบัติการ
กลุ่มวินัย
กองการเจ้าหน้าที่
มีนาคม ๒๕๖๔